

„Etyczne aspekty edukacji seksualnej dzieci”. Międzynarodowa konferencja naukowa Stowarzyszenia Bioetyków Europy Środkowej (BCE), Wiedeń, 23–25.10.2015 r.

Zgodnie ze statutami Stowarzyszenia Bioetyków Europy Środkowej (*Bioethicists in Central Europe*) coroczne konferencje naukowe tej organizacji odbywają się naprzemiennie w Wiedniu (siedzibie BCE) oraz w innych państwach członkowskich. Tym razem w dniach od 23 do 25 października 2015 r. kilkudziesięciu teologów oraz bioetyków (m.in. z Niemiec, Austrii, Chorwacji, Czech, Słowacji, Słowenii, Rumunii, Węgier oraz oczywiście Polski) spotkało się w stolicy Austrii, aby dyskutować na temat etycznych aspektów edukacji seksualnej dzieci. Zanim nastąpiła główna część konferencji, czyli wykłady zaproszonych prelegentów, odbyło się zebranie generalne członków BCE, w trakcie którego przyjęto m.in. sprawozdanie dotyczące działalności tej organizacji w ostatnim roku. Poza tym, przewodnicząca BCE prof. dr Sigrid Müller zaprezentowała nowo powstałą stronę internetową (www.bioethicists.eu), na której można zapoznać się z informacjami na temat działalności Stowarzyszenia Bioetyków Europy Środkowej.

Sympozja organizowane przez BCE mają zwykle za zadanie podjęcie interdyscyplinarnej oraz międzynarodowej dyskusji na tematy związane z bioetyką, aby dzięki temu poszukiwać rozsądnej i aktualnej argumentacji na rzecz kultury życia. Tak było i w 2015 r. w Wiedniu, gdzie zajęto się ważnym, ale i dość kontrowersyjnym w wielu europejskich krajach, zagadnieniem edukacji seksualnej dzieci. Pierwszy i wprowadzający w tę problematykę wykład, dotyczący przeglądu aktualnych koncepcji seksualnopedagogicznych, zaprezentował doc. dr Karlheinz Veltl z Uniwersytetu Wiedeńskiego. Prelegent ten od wielu lat zajmuje się kształceniem nauczycieli w zakresie pedagogiki seksualnej, w związku z czym jego przedłożenie miało charakter bardzo praktyczny i poglądowy. Veltl zaczął od informacji ogólnych, dotyczących ludzkiej seksualności, jej sensu, wątków

biograficznych oraz etapów rozwoju. Przedstawił też pewne statystyki dotyczące praktyk seksualnych w krajach niemieckojęzycznych. W końcu zaś przybliżył specyfikę pedagogiki (edukacji) seksualnej, która wiąże się, jego zdaniem, z uświadamianiem, kształceniem, socjalizacją, co ma prowadzić do odpowiedzialności w różnych wymiarach życia człowieka. Należy wspomnieć, iż w trakcie swego wykładu K. Veltl zaprezentował też w postaci zdjęć (slajdów) kilka metod pracy z dziećmi w ramach edukacji seksualnej w przedszkolu i szkole, które sam stosował w praktyce oraz których naucza swoich studentów.

Drugi wykład w ramach organizowanego przez BCE sympozjum wygłosił prof. dr Jochen Sautermeister, psycholog i teolog moralista związany z Uniwersytetem w Monachium oraz Bonn. Jego wystąpienie dotyczyło psychoseksualnego rozwoju dziecka od urodzenia do fazy pubertalnej. Wychodząc od pewnych uwag hermeneutycznych, podkreślających zwłaszcza, iż każdy człowiek jest bytem seksualnym, prelegent ten omówił seksualność jako fenomen bio-psycho-społeczny. Związany jest on m.in. z normami, motywacjami, orientacjami oraz zachowaniami seksualnymi. Nie zabrakło tu też oczywiście odniesienia do ludzkiej płciowości, a w tym rozróżnienia pomiędzy *sex* a *gender*. Sautermeister szczegółowo przedstawił fazy rozwoju psychoseksualnego, bazując na koncepcjach wypracowanych przez S. Freuda oraz E. Eriksona. Podkreślił przy tym, że indywidualna tożsamość płciowa jest już w dużej mierze określona w drugim roku życia dziecka, stąd, według niego, swoistym mitem jest tłumaczenie pochodzenia homoseksualizmu uwarunkowaniami wychowawczymi czy np. uwiedzeniem.

Trzeci i ostatni z referatów na omawianej konferencji zaprezentował Olaf Kapella, pedagog społeczny z Austriackiego Instytutu Badań nad Rodziną (ÖIF). Tytuł tego wykładu to „Wychowanie seksualne w perspektywie europejskiej na przykładzie standardów WHO dotyczących edukacji seksualnej”. Kapella już na wstępie zauważył, iż brakuje jednoznacznej definicji dotyczącej edukacji, czy też uświadamiania (niem. *Aufklärung*) seksualnego. Stąd różnie pojmuje się cele tych działań. Różnice pojawiają się nie tylko w skali globalnej, lecz również w obrębie Europy. Prelegent ten zdecydowanie opowiadał się za wprowadzaniem w życie wytycznych Światowej Organizacji Zdrowia w sprawie edukacji seksualnej (<https://publikationen.sexualaufklaerung.de/cgi-sub/fetch.php?id=734>), które jednak w wielu krajach (m.in. w Polsce) wzbudziły sporo kontrowersji. Standardy te postulują bowiem uświadamianie seksualne dzieci w zasadzie od momentu ich urodzenia, motywując to m.in. ich prawem do informacji.

Po trzech głównych wykładach miał miejsce panel dyskusyjny, który poprowadziła Doris Helmberger, dziennikarka austriackiego tygodnika „Die Furche”. Do dyskusji, oprócz wspomnianych prelegentów, zostali również zaproszeni

przedstawiciele pedagogiki religijnej oraz teologii moralnej z Uniwersytetu Wiedeńskiego: prof. dr Andrea Lehner-Hartmann, oraz prof. dr Gerhard Marschütz. Podstawowe pytanie, na które próbowano odpowiedzieć w tym panelu, brzmiało: „Dlaczego potrzeba edukacji seksualnej w szkole?” Zastanawiano się również nad kwestią kompetencji w tym zakresie zarówno rodziców, jak i nauczycieli. Poruszono także temat przekazywanych w tym zakresie wartości (np. odpowiedzialności, równouprawnienia).

Ostatnim akcentem opisywanego sympozjum była dyskusja w mniejszych grupach, zorganizowana przy użyciu metody tzw. *Weltcafé*. Każdy z uczestników konferencji mógł się wówczas wypowiedzieć i przedstawić omawianą problematykę z perspektywy własnego kraju. W czasie tej moderowanej w czterech grupach dyskusji próbowano znaleźć odpowiedź na następujące pytania: co może wnieść edukacja seksualna w kontekście zapobiegania wykorzystywaniu nieletnich; jakie są główne wartości pedagogiki seksualnej; jakie mogą być podstawowe wytyczne odpowiedzialnej, kościelnej edukacji seksualnej oraz czy dyskusja nad *gender* jest wszystkiemu winna? Niewątpliwie tematy te stały się przedmiotem bardzo ciekawej, miejscami zażartej debaty, co po raz kolejny potwierdziło trafność i aktualność podjętej w ramach tego sympozjum problematyki.

Podsumowując, należy podkreślić, iż międzynarodowa konferencja pt. „Etyczne aspekty edukacji seksualnej dzieci”, zorganizowana w 2015 r. przez Stowarzyszenie Bioetyków Europy Środkowej w Wiedniu, stanowiła z całą pewnością bardzo udane i wartościowe przedsięwzięcie. Sympozjum to było okazją do wzięcia udziału w interdyscyplinarnej refleksji na tak ważny i dotyczący każdego człowieka temat, jakim jest jego seksualność. I choć nie brakowało tu czasem kontrowersji, różnicy zdań, wnikliwej dyskusji, to tym bardziej należy to potraktować na plus tego wydarzenia naukowego. Pozostaje na koniec życzyć sobie, aby zapowiedziana w czasie tej konferencji publikacja, zbierająca wygłoszone referaty oraz artykuły wybranych uczestników sympozjum, jak najszybciej ukazała się na rynku. Może to bowiem istotnie przyczynić się do ubogacenia szerszego gremium właściwym spojrzeniem na ludzką seksualność oraz odpowiedzialne jej przeżywanie. Zgodnie z zapowiedzią Zarządu BCE, publikacja ma się ukazać w połowie przyszłego roku.

Janusz Podzielny
Uniwersytet Opolski, Wydział Teologiczny

